

KOMISSAARIEHDOKKAIDEN KUULEMINEN EUROOPAN PARLAMENTISSA

EHDOKKAAN VASTAUKSET PARLAMENTIN KYSYMYKSIIN

KALLAS

(Hallinto, tilintarkastus ja petostentorjunta)

Osa B – Erityiskysymykset

1. Viitaten kyselylomakkeen yleisen osan 7. kysymykseen ja pitäen mielessä viimeaikaiset väärinkäytöstapaukset (toisin sanoen Eurostat) olisitteko valmis hyväksymään periaatteen, jonka mukaan sen lisäksi, että komissio kantaa yhdessä poliittisen vastuun, yksittäinen komission jäsen on poliittisesti vastuussa hänen toimivaltansa piirissä todetuista vakavista väärinkäytöksistä? Olisitteko valmis eroamaan, jos menettäisitte Euroopan parlamentin luottamuksen?

Yksittäiset komission jäsenet ovat vastuussa asettamistaan toimintalinjoista, kun taas pääjohtajat ovat vastuussa niiden täytäntöönpanosta sekä varainhoitoon tai hallinnointiin liittyvistä rutiinipäätöksistä. Molemminpuolinen luottamus ja lojaalius ovat avainasemassa, jos tämän suhteen halutaan toimivan, ja teen kaikkeni varmistaakseni, että suhteeni vastuullani oleviin pääosastoihin perustuvat luottamukseen ja lojaaliuteen.

Pidän myönteisenä, että Eurostatin tapauksen jälkeen on otettu käyttöön järjestelmä, jossa toisaalta pääjohtajien on tiedotettava komissaareilleen tarkastus- ja valvontakysymyksistä sekä yksilöitävä ja raportoitava asianmukaisesti vakavat ongelmat ja toisaalta kunkin komission jäsenen velvollisuus on huolehtia aktiivisesti siitä, että hänelle annetaan tietoa, ja ryhtyä mahdollisesti tarvittaviin toimiin. Komissio on myös velvoittanut muodollisesti jokaisen komission jäsenen keskustelemaan näistä kysymyksistä vähintään puolen vuoden välein. Aion järjestää keskusteluja useammin sekä aion tarkastusten seurantakomitean puheenjohtajana ja tästä alasta erityisvastuussa olevana komissaarina tuoda epäröimättä kollegojeni tietoon tarkastukset, jotka saattavat edellyttää jatkotoimia heidän vastuualoillaan. Tarvittaessa tuon asian kollegion käsiteltäväksi.

Jos menettelyjen parantamisesta huolimatta tapahtuu vakavia väärinkäytöksiä, jotka heikentävät Euroopan parlamentin luottamusta, komission puheenjohtaja arvioi, onko tarvetta saattaa joku asiasta poliittiseen vastuuseen. Barroso antoi parlamentille tässä asiassa yksiselitteisen sitoumuksen: jos komission jäsen selvästi epäonnistuu velvollisuuksiensa hoidossa, hän ei epäröisi pyytää tätä eroamaan. Jos siis menettäisin Euroopan parlamentin luottamuksen ja komission puheenjohtaja pyytäisi minua eroamaan, olisin valmis tekemään niin.

2. *Toimiessanne 1990-luvun alussa Viron keskuspankin pääjohtajana väitettiin, että Te olisitte mahdollisesti vastuussa 10 miljoonan dollarin virheinvestoinnista erään investointihankkeen yhteydessä. Tuomioistuिन vapautti Teidät myöhemmin näistä syytteistä. Voisitteko antaa oman selvityksenne tapahtumista?*

Toimin vuosina 1991–1995 Viron keskuspankin pääjohtajana. Keskuspankki on tärkein pankkitoimintaa sääntelevä ja valvova viranomaisinen Virossa. Vuonna 1993 Põhja-Eesti Pank (PEP) -niminen liikepankki teki 10 miljoonan Yhdysvaltojen dollarin suuruisen investoinnin, josta 8 miljoonaa dollaria katosi. Katoaminen tuli ilmi vuoden 1995 alkupuolella.

Poliisi alkoi tutkia rooliani tapahtumissa ja kriisin hoidossa vuonna 1997, jolloin olin jo parlamentin jäsen. Poliittisilla vastustajillani oli voimakkaita mielipiteitä roolistani, mutta tuomioistuिन käsitteli asiaa perusteellisesti kaikissa oikeusasteissa ja minut vapautettiin ehdoitta kaikista syytteistä kaikissa oikeusasteissa. Kaikki oikeudenkäyntimenettelyt ja asiakirjat ovat julkisia, ja niihin voi tutustua.

Hallintoni teki välittömästi PEP-tapauksen jälkeen ehdotuksia, jotka johtivat Viron liikepankkien valvonnan huomattavaan vahvistumiseen. Viron parlamentti ja keskuspankki hyväksyivät useita lakeja ja asetuksia Viron liikepankkitoiminnan tervehdyttämiseksi ja tallettajien oikeuksien suojaamiseksi. Nykyään kaikki kansainväliset luokituslaitokset, rahoitusmarkkinat ja kansainväliset rahaviranomaiset sekä Euroopan komissio pitävät Viron pankkisektoria terveenä ja vakaana. Pidän samanlaisten tilanteiden toistumista nyt huomattavasti epätodennäköisempänä ja katson vaikuttaneeni keskeisesti maani pankkialan sääntelyn tiukentamiseen.

PEP-tapaus ja sen käsittely oikeudessa saivat tiedotusvälineissä ja julkisuudessa laajaa huomiota. Haluaisin huomauttaa, että Viron kansa vahvisti kahdesti luottamuksensa minuun antamalla minulle vahvan demokraattisen mandaatin Viron parlamenttiin.

3. *Pitäen mielessä hyvän hallintotavan ja moitteettoman varainhoidon vaatimukset, miten Teidän mielestänne talousarvion toteuttamista ja valvontaa ja sisäistä tarkastusta koskevat kysymykset pitäisi järjestää komissiossa sen varmistamiseksi, että hallinto-, valvonta- ja tarkastustehtävät suoritetaan tehokkaasti? Voisitteko täsmentää erityisesti:*

Pidän talousarvion toteuttamiseen, valvontaan ja tarkastukseen liittyvää komission organisaatiota uudistuksen jälkeen perustaltaan vakaana. Valvontaympäristön perusta on vankka, ja tehtävät, raportointivelvollisuudet ja vastuu on jaettu selkeästi. Kuten kaikissa järjestelmissä hallinnon olisi kuitenkin tarkasteltava säännöllisesti uusimman käytännön valossa, täyttääkö se vaatimukset. Uusi varainhoitoasetus ei ole ollut voimassa kahtakaan vuotta, joten järjestelmään on ehkä vielä tehtävä lisää mukautuksia saatavan kokemuksen perusteella. Varainhoidosta ja hallinnoinnista saatujen tietojen valossa on arvioitava riskejä ja otettava käyttöön riskien ehkäisyyn tai havaitsemiseen liittyviä menettelyjä, joiden avulla lievennetään taloudellista ja maineeseen kohdistuvaa haittaa.

a) Millaisena näette mahdollisen eturistiriidan toimiessanne tilintarkastuksesta ja petostentorjunnasta vastaavana komission jäsenenä kun samanaikaisesti vastaatte komission hallinnosta, joka on vastuussa Euroopan petostentorjuntaviraston (OLAF) sisäisten tarkastusten seurannasta?

Olen mielissäni siitä, että hallinnosta, tarkastuksesta ja petostentorjunnasta vastaavan varapuheenjohtajan salkkuani koottaessa on otettu huomioon Euroopan parlamentin keskeisenä pitämä ja usein esittämä huolenaihe, sillä talousarvion laatiminen ja tilinpito on erotettu petostentorjunnan vastuualueesta. Mitä tulee siihen, että olen vastuussa sekä hallinnosta että tarkastuksista, olen tietoinen tähän liittyvistä huolenaiheista ja aion ottaa ongelman huomioon vaalimalla sisäisen tarkastuksen toimialan (IAS) ja varsinkin OLAFin toiminnallista riippumattomuutta. Huolehdin myös siitä, että tarkastusten seurantakomiteassa keskustellaan avoimesti IAS:n mahdollisesti esiin tuomista "hallintokysymyksistä". Avoimen keskustelun mahdollistamiseksi siirrän puheenjohtajuuden toiselle jäsenelle, kun tällaisista kysymyksistä keskustellaan.

Salkku tarjoaa mahdollisuuden myös erilaisiin synergiaetuihin, joita pyrin saavuttamaan esimerkiksi varmistamalla, että tarkastuksia ja vastuuvapautta koskevien suositusten johdosta ryhdytään johdonmukaisesti jatkotoimiin ja suositusten hallintonaikakohtiin kiinnitetään poliittista huomiota.

OLAFin riippumattomasti hoitaman tutkinnan lisäksi petostentorjuntaan liittyy myös perustavan tärkeää ehkäisytyötä. Eri yksiköiden tietämyksen yhdistäminen mahdollistaa entistä paremman riskianalyysin ja strategisen tiedonhankinnan. Salkun tarjoaman synergian avulla voisin juurruttaa taloudellisten etujen suojaamisen entistä lujemmin henkilöstön käyttäytymiseen.

Kurinpitoasioissa OLAF puolestaan suorittaa pelkästään tutkintaa ja sitoviin kurinpitotoimiin voi ryhtyä ainoastaan nimittävä viranomaisena saatuaan OLAFin tai IDOC:n (komission tutkinta- ja kurinpitotoimiston) raportin. En näin ollen näe mitään ristiriitaa. Enemminkin salkku antaisi minulle mahdollisuuden valvoa, että asianomaiset yksiköt toimivat kaikissa yksittäistapauksissa koordinoitusti.

b) Aiotteko toimittaa sisäisen tarkastuksen yksikön vuotuisen toimintakertomuksen suoraan Euroopan parlamentille?

IAS:n vuotuinen toimintakertomus toimitetaan aina Euroopan parlamentille yhdessä kaikkien muiden komission pääosastojen vuotuisen toimintakertomusten kanssa. Ne julkaistaan myös Internetissä Europa-sivustolla. Aion edelleen kehittää avoimuutta ottamalla komissiossa käyttöön sähköisen hallinnon.

IAS:n vuotuinen tarkastuskertomus esitetään komissiolle varainhoitoasetuksen 86 artiklan 3 kohdan nojalla. Se on – kansainvälisesti hyväksytyjen sisäisen tarkastuksen standardien mukaisesti – sisäisen hallinnon väline, joka ei ole tarkoitettu toimielimen ulkopuoliseen jakeluun. Vastuuvapauden myöntävälle viranomaiselle tiedotetaan toteutetuista sisäisistä tarkastuksista varainhoitoasetuksen 86 artiklan 4 kohdassa tarkoitetussa komission kertomuksessa. Kertomus perustuu edellä mainittuun IAS:n laatimaan komission sisäiseen kertomukseen, ja siihen sisältyvät komission vastaukset sisäisen tarkastajan suosituksiin. Aion

tutkia, onko tapauskohtaisesti mahdollista – sovellettavien sääntöjen mukaisesti – antaa Euroopan parlamentille asianmukaisesti tiedot, joita tarvitaan varmistamaan mahdollisimman suuri avoimuus ja vastuuvollisuus.

c) *Aiotteko taata komission tilinpitäjälle tämän työskentelyn kannalta välttämättömän riippumattomuuden perustamalla erillisen pääosaston?*

Tilinpitäjän riippumattomuus taataan yksiselitteisesti varainhoitoasetuksessa, ja se myös toimii käytännössä.

Puheenjohtaja Barroso on päättänyt säilyttää nykyisen hallinto-organisaation, joten tilinpidon uudistuksesta vastaa jatkossakin Dalia Grybauskaitėn johtama talousarviopääosasto. Annan täyden tukeni näille järjestelyille.

d) *Aiotteko myöntää komission tilinpitäjälle suorat valtuudet sisäisen tarkastustoiminnan osalta komission pääosastoissa?*

Sisäisen tarkastuksen rakenteiden tarkoituksena on auttaa hallintojohtoa ja tarjota pääjohtajille riippumatonta neuvontaa heidän vuotuisten tarkastuslausumiensa tueksi. Sisäisen tarkastuksen rakenteet eivät siksi osallistu valvontajärjestelmien hallintaan toisin kuin tilinpitäjä, joka hoitaa täytäntöönpanotehtäviä.

Komissio päätti vähän aikaa sitten laajentaa sisäisen tarkastuksen rakenteiden velvoitteita raportoida sisäisen tarkastuksen toimialalle. Pidän tietämyksen keräämistä yhteen paikkaan tärkeänä ja lupaan huolehtia sisäisen tarkastuksen rakenteiden ja keskeisten toimialojen, tarvittaessa myös tilinpitäjän, välisestä asianmukaisesta tiedonkulusta.

4. *Miten aiotte kehittää komission ja jäsenvaltioiden yhteistyössä toteuttamaa hallinnointia? Oletteko samaa mieltä siitä, että jäsenvaltioiden olisi annettava myönteinen tarkastuslausuma (DAS) niiden hallinnoimista Euroopan yhteisön varoista? Mihin toimenpiteisiin aiotte ryhtyä tällaisen lausuman saamiseksi?*

Koska yhteisen hallinnoinnin avulla toteutettu talousarvio on suuri, edistystä saadaan aikaan ainoastaan eri tarkastus- ja valvontatasojen koordinoituilla toimilla. On sekä komission että jäsenvaltioiden edun mukaista parantaa EU:n varainhoidon julkista kuvaa. Valitettavasti huolimatta käytössä olevista valvontajärjestelmistä, muun muassa tilien tarkastamis- ja hyväksymismenettelyistä tai rahoituskorjauksista, jotka antavat komissiolle mahdollisuuden pidättää tai korvata maksuja, tilintarkastustuomioistuin on kuitenkin melkein joka vuosi antanut kielteisen tarkastuslausuman maatalouden, rakennerahastojen, sisäisten politiikkojen ja ulkoisten toimien tilien perustana olevista toimista eli useimmiten toimialoilla, joilla yhteinen varainhoito on sääntö ja joilla käytetään eniten EU:n talousarvion varoja.

Myönteisen tarkastuslausuman saavuttaminen edellyttää toimielinten välistä lujaa yhteistyötä, varsinkin jotta voitaisiin todistaa tilintarkastustuomioistuimelle, että komissio ja jäsenvaltiot ovat ottaneet käyttöön seuranta- ja valvontajärjestelmät, jotka riittävät pitämään sääntöjenvastaisuuden riskin kohtuullisena. Järjestelmää on varaa vielä huomattavasti tehostaa koordinoimalla tarkastuksia, hyväksymällä yhteiset standardit ja yhdistämällä

tarkastuskertomukset. Näin kaikki osapuolet voisivat muodostaa mielipiteen käytössä olevien varainhoito- ja valvontajärjestelmien luotettavuudesta ja siten myös tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta tietoisina kaikista asiaan vaikuttavista seikoista. Komissio puuttui näihin ongelmiin äskettäin antamassaan tiedonannossa jäsenvaltioiden ja komission tehtävistä rakennerahastojen ja koheesiorahaston yhteisessä hallinnoinnissa (KOM(2004)0580, 6. syyskuuta 2004).

Komissio on ehdottanut, että jäsenvaltioiden pitäisi rakennerahastojen seuraavalla ohjelmakaudella 2007–2013 antaa tarvittavat tiedot valvontajärjestelmistä osana niin sanottua luottamussopimusta. Jäsenvaltiot pystyvät näin antamaan lausuman järjestelmistä, joita ne käyttävät tässä mutkikkaassa järjestelmässä hallinnoimiensa EU:n varojen valvontaan. Suhtaudun optimistisesti siihen, että jäsenvaltiot voidaan saada vakuuttuneiksi tämän etenemistavan paremmuudesta, kunhan vaaditut toimet pysyvät kohtuuden rajoissa emmekä tukahduta järjestelmää liiallisella valvonnalla. Itse aion toimia aktiivisesti asian puolesta.

5. Vaikuttaa epätodennäköiseltä, että tilintarkastustuomioistuimien nykykriteereihin antamaan yleistä myönteistä tarkastuslausumaa (DAS). Olisiko komission toimintaan liittyvää rahoitusriskiä arvioitava ja otettava poliittisen keskustelun aiheeksi "hyväksyttävän virhemäärän" vahvistamiseksi, mikä mahdollistaisi myönteisen tarkastuslausuman (hyväksyttävä varmuuden taso) antamisen? Katsotteko, että vastuuvapauden myöntävänä viranomaisena toimivalle Euroopan parlamentille olisi tiedotettava alakohtaisista virhemääristä vuosittaisten tulosindikaattoreiden mittaamiseksi?

Olen toki samaa mieltä siitä, että vuosittaiset tulosindikaattorit olisivat suuri harppaus kohti myönteistä tarkastuslausumaa, ja olen halukas työskentelemään tiiviissä yhteistyössä parlamentin, jäsenvaltioiden ja tilintarkastustuomioistuimen kanssa, jotta voidaan sopia perusmenetelmästä, jonka mukaan näitä indikaattoreita aletaan ajan mittaan käyttää järjestelmällisesti.

En myöskään mitenkään kiellä sitä, että toimiin kohdistuvat tarkastukset ovat tärkeä panos tilintarkastustuomioistuimen työssä. Totean kuitenkin, että ennen käytetty "virhemäärien" raportointimenetelmä oli epätydyttävä yleisesti tunnetuista syistä eikä tilintarkastustuomioistuin enää julkaise virhemääriä. Tästä syystä pelkään, että jos pyrkisimme saamaan tilastollisesti luotettavia virheprosentteja talousarvion jokaiselta sektorilta, tilintarkastustuomioistuimen otantojen kulut nousisivat kohtuuttoman korkeiksi.

Enemmän kuin käytettävissä olevien resurssien asettamista käytännön rajoituksista olen huolestunut siitä, että luotettavienkaan "virhemäärien" avulla ei saataisi paljoakaan palautetta siitä, miten tulosta voitaisiin parantaa, eikä niistä käy selville, miten tulokseen ovat vaikuttaneet taustalla olevien riskien muutokset. Pidän tässä suhteessa myönteisenä, että tilintarkastustuomioistuin on viime aikoina siirtynyt kohti järjestelmien eikä pelkästään toimien tarkastamista. Vapaa ja avoin keskustelu asiaan liittyvistä seikoista antaisi meille mahdollisuuden päästä vähitellen yhteisymmärrykseen tilintarkastustuomioistuimen kanssa eri toimialojen hyväksyttävästä varmuuden tasosta, jossa otetaan huomioon riskinarviointi kaikilla eri aloilla ja kaikissa oloissa. Tämä edellyttää Euroopan tilintarkastustuomioistuimen panosta, joka perustuu sen kyseisten valvontajärjestelmien tuntemukseen, sekä yhteisymmärrystä

vastuuvapauden yhteydessä siitä, että kaikki kohtuuden rajoissa mahdolliset ja kustannustehokkaat toimet on toteutettu riskien vähentämiseksi. Näin tilintarkastustuomioistuin pystyisi antamaan myönteisen tarkastuslausuman ja parlamentti voisi valvoa tehtyjä parannuksia.

6. Miten mielestänne Euroopan petostentorjuntavirastoa (OLAF) olisi kehitettävä keskipitkällä aikavälillä? Miten merkittävänä pidätte tässä yhteydessä Euroopan syyttäjäviranomaista? Miten OLAFin toimintaa olisi lähitulevaisuudessa parannettava? Olisiko OLAFin pidettävä yllä virallista hallinnollista yhteyttä komission yksiköihin?

OLAF on uusi organisaatio, jonka haasteena on alusta alkaen ollut monitahoinen toimeksianto ja raskas työtaakka. Mielestäni tällä hetkellä on tärkeintä se, että OLAFin organisaatio saadaan vakautettua ja sen annetaan hoitaa ydintehtäväänsä eli suorittaa tutkintaa ja myös saattaa tutkinnat päätökseen.

OLAFin sisäiseen tutkintatyöhön liittyvä tiedonkulku komission kanssa on parantunut, joten komissiossa voidaan toteuttaa suojatoimenpiteitä tutkinnan ollessa vielä käynnissä. Ulospäin se vakiinnuttaa yhteistyötään jäsenvaltioiden kanssa, jotka ovat päävastuussa petosten torjunnasta paikan päällä, ja kehittää yhteyksiä Europoliin ja Eurojustiin. Uusille jäsenvaltioille annetaan apua oikeudellisen ja teknisen asiantuntemuksen ja operationaalisen yhteistyön muodossa.

Komission yksikkönä OLAF koordinoi yhteisön taloudellista etua haittaavaan rajat ylittävään rikollisuuteen liittyviä jäsenvaltioiden toimia ja kehittää tietojen analysointia voidakseen tarjota jäsenvaltioille palvelua, josta saa lisäarvoa.

Olen valmis tutkimaan, miten toisaalta OLAFin rooli komission yksikkönä ja toisaalta sen riippumaton tutkintavastuu voitaisiin pitää toiminnallisesti tiukemmin erillään. Kuten tekin, pidän oikeudellista valvontaa ja yksilön oikeuksien suojelemista erittäin tärkeänä.

Viraston ristiriitaisen aseman edut ja haitat ovat hyvin tiedossa, ja niistä keskustellaan avoimesti. Komissio on antanut ehdotuksen OLAFin oikeusperustan parantamisesta, ja odotellessamme täydentävän arvioinnin ja tilintarkastustuomioistuimen tarkastuksen valmistumista keskustelen mielelläni näistä aiheista kaikkien asianosaisten kanssa. Osallistuisin mielelläni parlamentin talousarvion valvontavaliokunnan suunnittelemaan kuulemistilaisuuteen, jossa voitaisiin ottaa huomioon kaikkien toimijoiden kokemukset.

Pidemmällä aikavälillä tuen ehdotusta Euroopan syyttäjäviranomaisen perustamisesta EU:n taloudellisten etujen suojaamiseksi. Sopimuksessa perustuslaista on nimenomainen oikeusperusta viranomaisen perustamista varten. Jos viranomainen perustetaan, OLAFin rakennetta olisi siinä vaiheessa mielestäni harkittava uudelleen.

7. Mitä mieltä olette ilmiantajien roolista ilmenneiden puutteiden paljastamisessa toimielimissä? Tarjoavatko uudet menettelyt riittävät oikeussuojakeinot ja riittävän suojan ilmiantajille sekä keinot syytettyjen henkilöllisyyden suojelemiseksi? Miten mielestänne olisi käsiteltävä virkamiehen esille tuomia väitetyjä hallinnollisia epäkohtia ja mahdollisia väärinkäytöksiä?

Haluaisin komission olevan sellainen toimielin, jossa henkilöstö tuntisi voivansa vapaasti esittää huolenaiheita ja kritiikkiä, mikä suosisi kulttuurista, jossa väärinkäytöksistä ilmoittamista ja järjestelmän parannusehdotusten tekemistä pidetään tervetulleena, välttämättömänä, turvallisena ja hyväksyttävänä.

Tällaisessa järjestelmässä ilmiantajille ei pitäisi olla tarvetta. Missään tapauksessa ilmiantajajärjestelmä ei saisi korvata sisäisiä valitusmenettelyjä eikä ilmiantamista koskeviin sääntöihin pitäisi vedota toimintalinjoja koskevissa kiistoissa.

En kuitenkaan voi täysin sulkea pois tilannetta, jossa henkilöstön jäsenellä ei mielestään ole muuta mahdollisuutta kuin esittää syytöksensä toimielimen ulkopuolella. Meidän on siksi huolehdittava siitä, että tähän on mahdollisuus ja että menettelymme suojaavat riittävästi ja niiden luotetaan suojaavan kyseistä henkilöä. Tämä edellyttää muun muassa luottamuksellisuuden ja uranäkymien suojaamista, oikeussuojakeinoja sekä oikeutta tuoda huolenaiheet oikeusasiamiehen, neuvoston puheenjohtajan, parlamentin puhemiehen tai tilintarkastustuomioistuimen presidentin tietoon. Edellytyksenä on myös kaikkien tapausten huolellinen tutkinta. Asiaa koskevat määräykset on otettu käyttöön komissiossa, ja niiden soveltamisala on henkilöstösääntöjen kautta laajennettu koskemaan kaikkia toimielimiä.

Lyhyesti sanoen pidän ilmiantomenettelyä viimeisenä ja vähiten toivottavana vaihtoehtona mutta katson, että sellainen on kuitenkin oltava ja sen on tarjottava asianomaiselle henkilöstön jäsenelle uskottava suoja. Uskon vakaasti, että muutetut henkilöstösäännöt antavat tästä takeet.